

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Scriptoribus Ecclesiasticis Liber Vnus

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Coloniae Agrippinae, 1645

Seculum decimumterium ab Anno 1200. ad 1300.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64672)

De Ioaehimo Abbate. 1195.

Ioaehimus Abbas Florensis Monasterii viuebat anno 1195. Scripsit in Iſaiam, & Hieremiam, & Apocalypſim, & Concordiam testamenti veteris, & noui: quæ omnia extant. Circumferuntur quædam vaticinia sub eius nomine de futuris Pontificibus Romanis, quæ quam fidem mereantur, aliorum sit iudicium, illud mirum est, quod cum ea vaticinia ad solos quindecim Pontifices pertineant, tamen curiositas hominum ad nostra vsque tempora extendere illa conatur.

Seculum decimumterium ab Anno
1200. ad 1300.

De Innocentio tertio Pontifice.

Innoentius tertius Pontifex maximus sedere cœpit in Apostolica sede anno millesimo centesimo nonagesimo octauo, & sedit vsque ad annum 1216. Vir fuit multæ pietatis, & doctrinæ, nec minoris prudentiæ in Ecclesia gubernanda. Eius opera duobus tomis continentur.

In priore habentur.

Sermones de tempore.

Item de Sanctis, tum proprii, tum communes.

Item de consecratione Pontificis, quatuor.

Adhac libri.

De Eleemosyna,

In septem Psalmos pœnitent.

De laude charitatis,

De mysteriis Missæ,

De contemptu mundi,

Encomium in Christum, & eius Matrem,

Precationes de passione Christi,

De Sanctorum veneratione,

Hymnus in Christum, & eius Matrem.

I

I

I

6

5

3

3

3

Q

Cor-

Conciones patæneticæ ad Concilium,
Acta atque decreta Concilii Lateranensis.

In posteriore Tomo sunt.

Epistolarum libri duo: & Constitutionum decretalium libri quinque.

Observatio.

Qui libros Innocentii tertii edidit, præmisit ante Concilium Lateranense admonitionem in qua dixit, Concilii illius decreta non à Concilio, sed ab ipso Innocentio post Concilium conscripta, atque edita fuisse: quod inde probat, quia in capitulis quibusdam fit mentio Concilii Lateranensis iam peracti, ac præsertim in cap. 29. 31. & 41. Sed hic auctor, quicumque fuerit, omnino decepsus est: & alios nonnullos scriptores decepit. Siquidem Concilium Lateranense, cuius fit mentio in his capitulis non est Lateranense sub Innocentio tertio, sed sub Alexandro tertio, atq; ad hunc errorem tollendum è medio in editione Romana Conciliorum generalium Græcè, & Latine editorum, in Concilio sub Innocentio tertio notatur ad marginem, ubi sint capitula Lateranensis Concilii sub Alexandro tertio ibi citata. Itaque decreta Concilii sub Innocentio tertio edita, vere Concilii generalis sunt, & ab ipso Concilio constituta, & edita non à solo Innocentio post Concilium.

De Gunthero. 1203.

Guntherus Monachus Parisiensis scripsit historiam Constantinopolitanam, quæ tempore suo contigit, quando videlicet Constantinopolis à Latinis capta est, & Balduinus Flander, Imperator creatus: quæ historia exrat apud Henricum Canisium tomo 5. part. 2. antiquæ lectionis.

De Helinando. 1203.

Helinandus Monachus Gallus scripsit historiam ab Orbe condito vsque ad annum 1212. libris quadraginta octo, quem auctorem præcipue sequuti sunt Vincentius

centius Bellouacensis, & sanctus Antoninus in historia scribenda. Scripsit etiam sermones, & epistolas, & alia, quæ utrum excusa extant, ignoro.

De Niceta Choniata. 1205.

Nicetas Acominatus, siue Choniates floruit post annum 1200. Scripsit enim historiam quæ extat Græce & Latine, ab anno 1118. vsque ad annum 1205. id est, ab Imperio Ioan. Comneni, Alexii filii vsque ad obitum Balduini primi ex Latinis Imperatoris Constantinopolitani. Dicitur etiam scripsisse libros quinque de fide Orthodoxa, quos non vidi sed Parisiis excusos esse accepi.

De Conrado Urspergensis Abbate. 1215.

Abbas Urspergensis, cuius nomen diu fuit incognitum, sed tandem Conradum esse innotuit, viuebat tempore Innocentii tertii Pontificis: testatur enim ipse, se anno Domini 1202. factum Presbyterum, & anno 1207. factum esse monachum Præmonstratensem: & anno 1215. factum esse Abbatem Urspergensem.

Scripsit historiam, siue chronicum à primo Rege Assyriorum Belo vsque ad Fridericum secundum Imperatorem, id est, vsque ad annum Domini 1229. & Friderici Imperatoris nonum.

Observatio.

Necesse est, hanc historiam, vel non esse vnus auctoris, vel Conradum hunc inseruisse aliqua in historia sua ex scriptis aliorum. Siquidem anno 1102. scribit se Romæ fuisse, cum Paschalis secundus Pontifex feria quinta in Cæna Domini publice Imperatorem Henricum excommunicatum pronunciauit. At ipse (vt paulo ante notauimus) scribit se anno 1215. factum esse Abbatem Urspergensem: quæ certe non cohærent, nisi forte factus sit Abbas cum esset plusquam centum, & quindecim annorum. Sed neque hoc dici potest, cum ipse idem loquens de initio Pontificatus Innocenti tertii, id est, de anno millesimo centesimo nonagesimo octauo

octauo dicat, se tunc fuisse in minori ætate, & adhuc laicum: quomodo enim esse poterat in minori ætate, si plusquam centenarius erat.

Illud quoque obseruandum est, hunc auctorem ob amorem erga Imperatores suæ nationis, non pauca contumeliosa scripsisse de Innocentio tertio, & Gregorio nono Pontificibus valde piis, & doctis: alioqui autem scriptorem esse satis diligentem, & dignum, qui legatur.

De Honorio Augustudunensi. 1220.

Honorius Augustudunensis Presbyter claruit anno Domini 1220. ex Trithemio, qui ei multa opera attribuit, quæ fortasse non extant. Extat autem excusa Basileæ anno 1544. summa historiarum, siue chronicum magnum: extat etiam commentarius in libros Salomonis editus Colonia anno 1544. Extat quoque liber inscriptus Gemma animæ, qui liber solet excudi cum auctoribus, qui scripserunt de officiis diuinis.

De S. Antonio de Padua. 1220.

Sanctus Antonius, de Padua appellatus, quia in ea Ciuitate post multa sanctitatis edita signa, obiit, & in eadem sepultus mirifice honoratur: patria fuit Vlyssiponenfis; & viuente adhuc S. Francisco, eius ordinem ingressus, doctrina & miraculis plurimos conuertit, vel ab hæresi ad rectam fidem, vel ab improbis moribus ad pœnitentiam agendam. Extant eius conciones tum de tempore: tum de Sanctis. Migravit in cælum anno Domini, millesimo ducentesimo trigesimo primo, & anno sequenti Gregorio IX. Pontifice inter Sanctos relatus est.

De S. Raymundo de Penna forti. 1230.

Sanctus Raymundus de Penna forti Barcinonensis, Ord. Prædicatorum, floruit tempore Gregorii noni, cuius iussu collegit in vnum volumen quinque libris distinctum epistolas decretales summorum Pontificum,
ut ipse,

vt ipse Gregorius Papa testatur in proœmio Decretalium. Idem scripsit egregiam summam, quæ cum diu manuscripta ferretur, tandem typis mandata est. Obiit senex admodum Barcinone anno Dom. 1271. illustris vitæ sanctitate, & miraculorum gloria: & nostro tempore ac me ipso præsentem in sanctorum numerum relatus est à Clemente octauo summo Pontifice, anno Dom. millesimo sexcentesimo primo.

De Gulielmo Antisiodorensi. 1240.

Gulielmus Antisiodorensis Episcopus, hoc seculo scripsit summam Theologicam Scholastico more, distinctam in libros, tractatus, capita, & quæstiones. Vna eius sententia notari solet, vt singularis, quod videlicet merita hominum iustorum prius, & principalius à fide quam à charitate dependeant. Sic enim docet libro tertio, tractatu duodecimo capite primo, quæstione secunda: & capite secundo quæstione prima, Et quamuis ipse fidem prædicet longe alio sensu, quam Lutherani faciant tamen sententia eius, hoc potissimum tempore, vitanda esse videtur. Vide, si placet, quæ scripsimus libro quinto de iustificatione cap. 15.

De Gulielmo Parisiensi. 1240.

Gulielmus Episcopus Parisiensis, viuebat anno Dom. 1240. vt colligitur ex articulis quibusdam ab ipso hoc anno damnatis, qui habentur in additione ad libros sententiarum Petri Lombardi.

Vir fuit admodum pius, & doctus: eius opera hæc extant Venetiis excusa.

De sancta Trinitate, lib.

De primo principio.

De Sacramentis.

Cur Deus homo.

Summa virtutum.

Summa vitiorum.

De fide, & legibus.

De animabus hominum.

I

I

I

I

I

I

I

I

Q

Debo-

De bono & malo.	I
De vniuerso.	6
De professione nouitiorum.	I
De dono scientiæ.	I
De operibus virtutum.	I
De remedijs tentationum.	I
De pluralitate beneficiorum.	I
De claustro animæ.	I
De Rhetorica diuina.	I
De Pœnitentia.	I
De Dæmonibus.	I
In Exameron.	I
In Psalterium.	I
In Prouerbia Salomonis.	I
In Ecclesiasten.	I
In Cantica Canticorum.	I
In Euangelium Matth.	I
Sermonum.	I
Epistolarum.	I
De collatione, & pluralitate beneficiorum Ecclesiasticorum tractatus duo.	I

De Iacobo à Vitriaco. 1240.

Iacobus à Vitriaco, natione Gallus. S. R. E. Cardinalis, & Episcopus Tusculanus à Gregorio nono creatus multis laboribus pro Ecclesia Dei perfunctus in Oriente, & Occidente, pie obiit anno Dom. 1240. de quo multa narrat Thomas Cantipratenſis eius ferme æqualis.

Scriptit magnum volumen concionum de tempore, in quibus multus est in sacris Scripturis citandis: & exponendis.

Scriptit libros duos historiae Hierosolymitanæ, & Occidentalis.

Item librum vnum contra Saracenos.

Item libros duos de vita B. Mariæ Oegniacensis, qui extant apud Surium die 23. Iunii. Denique scripsit epistolas ad diuersos.

De S. Edmundo Cantuariensi. 1240.

Sanctus Edmundus Archiepiscopus Cantuariensis à Gregorio IX. Pontifice creatus, obiit anno Dom. 1240 & paulo post ab Innocentio IV. Pontifice in sanctos relatus fuit.

Scrisit vtilem librum, qui speculum Ecclesiæ dicitur, & extat in tomo quinto Bibliothecæ sanctorum Patrum, edit. 2.

De Innocentio IV. 1243.

Innoentius IV. Pontifex, patria Genuensis, vir doctrina, & prudentia clarus sedere cœpit anno Domini. 1243. & obiit anno 1254. Scripsit apparatus super Decretales, breuem, sed eruditum. Scripsisse dicitur etiam alium librum, Nouellas, siue authenticas, appellatum, nec non librum de Pontificis auctoritate, & Imperatoris iuribus contra Petrum de Vineis. Sed hos duos posteriores libros ego non vidi.

De Alexandro de Hales. 1245.

Alexander Halensis, natione Anglus Ordinis sancti Francisci, vir doctissimus, & sanctorum Bonaventuræ, & Thomæ Aquinatis Præceptor, scripsit iussu Innocentii Papæ quarti summam Theologiæ egregiam, & copiosissimam, quæ notissima est. Scripsit Postillam in tota Biblia: nec non summam virtutum. Obiit anno Domini millesimo ducentesimo quadagesimo quinto, vt testatur Petrus Rodolphus à Tossiniano in historia Seraphica.

De Hugone de S. Caro. 1245.

Hugo de sancto Caro, natione Burgundus Ordinis Prædicatorum, Cardinalis S. Sabinz ab Innocentio IV. Pontifice creatus fuit anno Dom. 1244. & pie, ac sancte obiit anno 1264.

Scrisit Commentaria breuia in vniuersa sacra Biblia.

24

Scrisit

Scriptit etiam seorsim in Psalmos : quamvis omnino non constet, an Commentaria illa in Psalmos sint huius Hugonis, an Alexandri Halensis.

Item Hugo excogitavit concordantias Bibliorum, teste S. Antonino 3. part. summæ historialis tit. 19. cap. 5. §. 2. & per homines à se delectos opus laboriosissimum perfecit: cui operi (vt facile est inuentis addere) posterorum industria multa addidit.

De Humberto quinto Generali Prædicato-

rum. 1245.

Frater Humbertus patria Viennensis, natione Gallus quintus Generalis Ordinis Prædicatorum, æqualis fuit Hugonis, quem etiam traxit ad Ordinem S. Domini. Scripsit multa vtilia, & valde pia, videlicet:

Expositionem Regulæ S. Augustini.

Librum de septem gradibus contemplationis.

Librum de votis essentialibus Religiosorum.

Librum de eruditione Concionatorum.

Alium de officiis Ordinis Prædicatorum à Generali usque ad Ianitorem.

Alium de vitis primorum Patrum sui Ordinis.

Denique sermones multos valde vtilis, qui nuper, id est, anno 1603. recusati sunt Venetiis.

De Mattheo Parisiensi. 1254.

Matthæus Paris, siue potius Parisiensis (sic enim vocatur in ipso eius libro, & indice libri) fuit monachus Albanensis in Anglia tempore Henrici tertii Regis Anglorum. Scripsit historiam Anglicanam à Wilhelmo primo usque ad annum tricesimum quintum Henrici tertii, id est, ab anno Dom. 1067. usque ad annum 1150. & hoc ipso anno habentur hæc verba, Hic terminatur fratris Matthæi Parisiensis Monachi Sancti Albani Chronica. & ibidem insinuatur eius mors. Continuauit autem aliquis alius usque ad obitum Henrici tertii, id est, ad annum Dom. 1273.

Obser-

Observatio.

Hæc historia multa habet scitu digna, præsertim de rebus Ecclesiasticis, de Concilio Lugdunensi, de dissidio inter Ecclesiam, & Imperium. Sed quoniam edita est ab hæreticis Tigurinis, caute legenda est: non pauca enim leguntur tum in ipso libro, tum in notis marginalibus, quæ videntur addita ab hæreticis, ad invidiam conflandam Ecclesiæ Romanæ.

De Martino Polono. 1250.

Martinus Polonus natione, Monachus professione, Archiepiscopus dignitate, & Pœnitentiarius Innocentii quarti Pontificis, scripsit Chronicum, in quo breuiter res gestas Pontificum, & Imperatorum persequitur vsque ad sua tempora, id est, vsque ad Honorium quartum, qui sedere cœpit ad annum Domini. 1285. quem auctorem in hoc meo libro non posuissim, nisi citaretur ab historicis Magdeburgensibus, atque ab aliis hæreticis: fuit enim Martinus vir simplex, & fabellas pro historiis obtrudit, qualis in primis est illa de Ioanne Papa fœmina. Quod enim Magdeburgenses dicunt, hanc narrationem de Ioanne fœmina haberi apud Marianum Scotum, & Sigebertum, qui Martinum Polonum præcesserunt: falsum est, ut ostendi in lib. 3. de summo Pontifice cap. 24. nam in impressis codicibus Mariani, & Sigeberti irrepsit hæc fabula ex Martini Poloni libro: sed in antiquis manuscriptis non habetur.

De Vincentio Bellouacensi. 1250.

Vincentius Bellouacensis ex Ord. Prædicatorum, vixit tempore Innocentii IV. Pontificis. Scripsit opera laboriosissima, ac præsertim quatuor specula, Doctrinale, Historiale, Naturale & Morale.

Doctrinale speculum continet li. 17. & tractat de omnibus scientiis à Grammatica vsque ad Theologiam.

Historiale speculum tradit historias ab initio mundi vsque ad annum Domini. 1244. sed continuauit aliquis alius vsque ad annum Domini. 1494.

Naturale Speculum continet libros 32. & tractat de rebus omnibus, herbis, auiibus, &c. & in ultimo libro de locis, & temporibus; & sua tempora dicit fuisse anno Dom. 1250.

Morale Speculum continet libros tres diuisos in partes & distinctiones, & tractat de passionibus animi, de legibus, de gratia: de vitiis, & virtutibus copiosissime. Obiit autem anno Dom. 1256. teste Antonio Senensi in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum, qui Vaseum testem adducit.

De speculo morali, vide infra, vbi de S. Thomæ scriptis differimus.

De Henrico Card. Episcopo Hostiensi. 1261.

Henricus natione Gallus, hortatu Alexandri Papæ IV. scripsit in Epistolas decretales accuratam expositionem. Scripsit celebrem summam multa eruditione canonica plenam. Hic ab Urbano Papa IV. Card. Episcopus Hostiensis creatus, vixit vsque ad annum Domini, 1281.

De Guidone Papa. 1268.

Guido Grossus patria Narbonensis, qui postea fuit Clemens Papa quartus, dum in minoribus esset, scripsit plurima ad Ius ciuile pertinentia, cuius iuris consultissimus erat. Scripsit etiam in primum, & secundum Decretalium. Obiit anno Dom. 1268. pie, & sancte vt semper vixerat.

De Roberto Sorbona. 1265.

Robertus Sorbona tempore sancti Ludouici Regis Francorum, vir multæ doctrinæ, & pietatis, qui Collegium Sorbonæ toto orbe celeberrimum Parisiis instituisse dicitur, scripsit opuscula nonnulla, vt de Conscientia, De Confessione, De itinere ad Paradisum, quæ extant tomo quinto Bibliothecæ sanctorum Patrum edit. 2.

De Alberto Magno. 1265.

Albertus ob sapientiam singularem cognomento Magnus, natione Sueuus, professione Religiosus Ordinis S. Dominici, dignitate Episcopus Ratisponensis, ad quam dignitatem ab Urbano IV. Pontifice assumptus fuit. Scripsit plurima opera tum Philosophica, tum Theologica, ac omnis philosophicis, extat Summa Theologia, sed imperfecta.

Commentaria in libros Sententiarum,

Commentaria in 12. Prophetas minores.

Commentaria in quatuor Euangelia.

De quatuor coæuis, liber vnus.

De virtutibus, liber vnus.

De adhærendo Deo, liber vnus.

Compendium Theologicæ veritatis, lib. 7.

Enchiridion de veris, perfectisque virtutibus.

Multo plura tribuuntur Alberto à venerabili Patre, F. Antonio Senensi in Bibliotheca Prædicatorum & alijs, quæ an extent, ignoro. Obiit autem Magnus Albertus anno Dom. 1280.

Observatio.

Inscribuntur libri duo, vnus de mirabilibus, & alter de secretis mulierum, Magno, Alberto. Sed vterque liber indignus est, qui tanto Viro tribuatur: nam superstitiosa quædam continet, & multa vana.

De Thoma Cantipratensi. 1265.

Thomas Cantipratenfis, quem alii Gulielmum, alii Henricum appellarunt, fuit natione Barbantinus, professione Religiosus. S. Dominici, dignitate Episcopus suffraganeus Episcopi Cameracensis, & auditor Alberti Magni, vt ipse in opere suo testatur, li. 2. c. vltimo, n. 50. condiscipulus sancti Thomæ Aquinatis, quem nobilem adolescentem vocat li. 1. c. 20. nu. 10. Scripsit vtilissimum opus de proprietatib. apud duobus libris cõprehensum in quo sub figura apud multa scribit de officio Prælatorum & subdi-

subditorum: miracula, atque exempla sui temporis vere fideliterque describit. Editum est hoc opus Duaci anno 1597. cum annotationibus, & vita auctoris.

Scriptit præterea idem auctor vitam Beatæ Christianæ mirabilis, quæ extat apud Surium, mense Iunio, die 23. & vitam sanctæ Ludgardis, quæ extat apud eundem, mense eodem, die sexto decimo: & addidit vnum librum ad vitam sanctæ Mariæ de Oegnies. Scripsit autem magno labore, & longo tempore librum de natura rerum: cuius ipse meminit in præfatione libri de proprietatibus apum. Sed hoc opus tam laboriosum non videtur extare. Dicitur denique hic idem auctor in gratiam S. Thomæ vertisse Aristotelem è Græco idiomate in Latinum, de qua re consulat lector vitam huius auctoris præpositam: libris de proprietatibus apum.

De S. Thoma Aquinate. 1265.

SANCTUS Thomas Aquinas, natione Italus, patria Neapolitanus, professione Religiosus Ordinis Prædicatorum, Illustris genere, sed illustrior sanctitate, & sapientia: natus est anno Dom. 1224. & obiit anno 1274. quo anno obiit etiam S. Bonaventura, eius amicissimus, sed hic mense Martio, ille mense Iulio,

Eius opera (vt sanctus Hieronymus de sancto Cypriano scripsit) Sole sunt clariora, vt superuacaneum videatur eorum indicem texere. Describam eorum indicem ex Romana editione, quæ iussu Pii Quinti Pontificis maximi confecta censetur omnium optima. Tomi sunt septendecim.

Primus tomus continet vitam B. Thomæ, & Commentaria in libros Perihermenias, & Posteriorum analyticorum.

Secundus tomus continet Commentaria in libros octo Physicorum, in libr. quartum de cælo & mundo, & in librum secundum de generatione.

Tertius tomus continet Commentaria in libr. 4. Meteororum, in libr. de anima, & in parua naturalia.

Quartus tomus continet Commentaria in libr. 12. Metaphysi-

aphysicorum, Tractatum de ente, & essentia cum Commentariis Card. Caietani, & Expositionem in librum de causis.

Quintus tomus continet Commentaria in libro decem Ethicorum, & in libros 8. Politicorum.

Sextus tomus continet Commentaria in primum & secundum Sententiarum.

Septimus tomus continet Commentaria in tertium, & quartum Sententiarum.

Octavus tomus continet Quaestiones disputatas, & Quodlibeta.

Nonus tomus continet Summam contra gentiles cum Commentariis Francisci Ferrariensis.

Decimus tomus continet Primam partem summæ Theologiæ cum Commentariis Card. Caietani, & expositionem S. Dionysii de divinis nominibus.

Undecimus tomus continet Primam secundæ, & Secundam secundæ cum Commentariis Card. Caietani.

Duodecimus tomus continet Tertiam partem cum Commentariis Card. Caietani.

Terrius decimus tomus continet commentarium in Iob: in primam quinquagenam Psalmorum, in Cantica canticorum, in Isaiam, Heremiam, & Threnos.

Quartus decimus tomus continet Commentaria in Matthæum, & in Ioannem.

Quintus decimus tomus continet Auream catenam ex Patribus contextam in quatuor Evangelia.

Sextus decimus tomus continet Commentaria in omnes Epistolas S. Pauli, sermones de tempore, & de Sanctis.

Septimus decimus tomus continet septuaginta tria opuscula, & Scriptum secundum in quatuor libros sententiarum: ad Anibaldum Cardinalem.

Observatio prima in opera S. Thomæ.

PRÆter libros in editione Romana numeratos feruntur sub nomine S. Thomæ Commentaria in Genesim, & in libros Machabæorum, & in septem Epistolas canonicas

NICAS

cas. Sed Commentarium in Genesim à sancto Antonio tertia parte summæ historialis tit. 18. cap. 10. rejicitur vt spurium. Scribit quidem Antonius Senensis in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum à sancto Antonino reijci Commentarium in Genesim, quod tunc extrabat: non illud quod nuper inuentum, & editum est. Sed cum ego Commentarium neutrum viderim, non possum de hac re ferre iudicium. De commentario in libros Machabæorum Luretiæ excuso, non habeo, quod dicam, quia Commentarium illud non vidi, Commentaria vero in epistolas canonicas videntur mihi erudita, & digna ingenio sancti Thomæ, præsertim cum in iis cernatur stylus, & modus procedendi sancti Thomæ. Neque obstat, quod in editione Romana hoc opus non recensetur. Siquidem eo tempore hoc opus nusquam inueniebatur, & primum in lucem prodiit Antuerpiæ anno 1592.

Observatio secunda.

Ex opusculis, quæ sancto Thomæ tribuuntur aliqua sunt, quæ non est certum esse germana eius opera, quæ quia in editione Romana notata sunt diuersitate characteris, de illis nihil dicam. In aliis vnum est, quod inscribitur de regimine Principum ad Regem Cypri quod mihi multis de causis suspectum semper fuit, primum quia l. 3. c. 20. scribit auctor huius operis suo tempore accidisse, vt Adolphus, Imperator Rodolpho, & Albertus Adolpho succederet. At sanctus Thom. obiit an. 1274. Adolphus aut Rodolpho successit ann. 1292. & Albertus Adolpho ann. 1299. posset quidem fieri, vt ista verba ex margine annotata ab aliquo posteriore in textum irrepserint: sed oratio continuata non videtur admittere istam responsionem. Deinde lib. tertio, cap. decimo, non semel vocat iste auctor summum Pontificem Christi successorem, quod improprie dictum esse nemo nescit, qui Christum Pontificem æternum esse nouit cui nemo succedit, sed omnes ministrant: at sanctus Thomas ita improprie loqui non solet. Præterea iste auctor stylum habet à stylo Sancti Thomæ valde diuersum: hic enim presse, & breuiter scribit,

scribit, & multa paucis complectitur, ille contra verbis abundat, & pauca multis explicat. Adde, quod hic auctor non pauca leu a profert, de nominibus magistratum libro 3. cap. 22. & lib. 4. cap. 26. quæ sancto Thomæ nunquam excidissent, quæ causæ fortasse fuerunt, vt in editione Louaniensi anni 1652. libri isti de Regimine Principum inter opuscula S. Thomæ adscripta nō inueniantur. Adde vltimo, cum sanctus Thomas scripserit septem libros de eruditione Principum, plane vtilissimos, qui habentur inter opuscula Romæ edita, non videbatur necessarium, vt scriberet etiam de regimine Principum.

Observatio tertia.

Mirum est valde, quod magna pars primæ secundæ, & secundæ secundæ inueniantur iisdem verbis in primo, & tertio libro speculi moralis Vincentii Bellouacensis, & quidem non videtur Vincentius potuisse speculum suum morale conficere ex doctrina & verbis sancti Thomæ, cum ipse obierit anno Domini 1256. vt testatur Antonius Senensis ex Valæo, in Bibliotheca Patrum Prædicatorum, & sanctus Thomas obierit anno Domini 1274. & in extrema ætate summam Theologiæ confecerit. Sed neque est vllō modo credibile sanctum Thomam summam suam partem secundam, eamque nobilissimam ex alio scriptore hausisse. In his angustiis nihil mihi occurrit, nisi speculum illud morale fortasse non esse Vincentii Bellouacensis, sed alicuius auctoris posterioris, qui fortasse Vincentius etiam diceretur, quique secundam partem sancti Thomæ in compendium redigere voluerit. Id quod videtur posse confirmari ex eo quod speculum morale grauius multo esse videtur, quam sint speculum doctrinale, naturale, & historiale, quæ tria sine vllō dubio sunt Vincentii Bellouacensis.

De S. Bonauentura. 1265.

SANCTUS Bonauentura natione Italus, patria Balneoregiensis, Ordinis sancti Francisci Minister Generalis, ac po.

ac postea Albanensis Episcopus, & Cardinalis à Grego-
rio X. creatus, non in feriis Pentecostes, & in Lugdunen-
si Concilio, vt multi scribunt, sed ante Concilium, & for-
te in quatuor temporibus Decembris anni 1273. Nam in
ipso Concilio Lugdunensi, quod Romæ nuper est edi-
tum inuenitur sanctus Bonaventura Cardinalis residere
cum cæteris in prima sessione. Prima autem sessio cele-
brata est anno 1274. die 7. Maii, triduo ante Ascensionis
festum. Vir fuit sanctissimus, & doctissimus, & multa scri-
psit quæ Romæ edita sunt iussu Sixti V. Pontificis, in o-
cto tomos distributa.

Primo tomo continentur, P. incipium sacre Scripturæ.
Epositio in Exameron, id est, sermones viginti tres in
diuersa loca Exameron ex ore dicentis ab auditoribus
excerpta, expositio item in Psalterium, In Ecclesiastem,
In Sapientiam, In Lamentationes Hieremiæ Pro-
pheta.

Secundo Tomo continentur, Expositio in caput se-
xtum Matthæi, Expositio in Euangelium sancti Lucæ,
postilla in Euangelium sancti Ioannis, & Collationes in
eundem.

Tertio Tomo continentur, Sermones de tempore, &
de Sanctis.

Quarto Tomo continentur, Commentaria in primum
& secundum librum Magistri Sententiarum.

Quinto Tomo continentur, Commentaria in tertium
& quartum librum Sententiarum.

Sexto Tomo continentur prima, & secunda pars opu-
sculorum, videlicet prima pars quæ est:

De reductione artium ad Theologiam.

Breuiiloquium. Centiloquium. Pharetra.

Declaratio terminorum Theologiæ.

Principium compendiosum in libros Sententiarum.

Quatuor libri Sententiarum carmine digesti.

De quatuor virtutibus Cardinalibus.

De septem donis Spiritus sancti.

De tribus ternariis peccatorum.

De Re-

De Resurrectione à peccato ad gratiam.
Dieta Salutis.
De Ecclesiastica hierarchia.

Secunda pars.

Soliloquium.
De meditatione vitæ Domini nostri IESU Christi.
Libellus meditationum.
De septem gradibus contemplationis.
De quinque festiuitatibus pueri Iesu.
Officium de Passione Dominica.
De sancta Cruce laudatio.
Lignum Vitæ.
Speculum de laudibus B. Mariæ.
De Corona B. Mariæ.
De compassione eiusdem.
Philomela passioni Domini aprata per septem ho-
ras.
De septem verbis Domini in cruce.
Psalterium B. Mariæ maius.
Psalterium eiusdem minus.
In Salutationem Angelicam.
In Salve Regina.

*In septimo Tomo continetur pars tertia opusculo-
rum, quæ est:*

De institutione vitæ Christianæ.
De regimine animæ.
Speculum animi.
De decem Præceptis.
De gradibus virtutum.
Itinerarium mentis in Deum.
De septem itineribus æternitatis.
Stimulus diuini amoris.
Paruum bonum, siue incendium amoris.
Amatorium.
Exercitiorum spiritualium libellus.
Fascicularius.

R

Vigia-

Viginti quinque memorialia.

Confessionale.

De ratione confitendi.

De puritate conscientiae.

De præparatione Sacerdotis ad Missam.

Expositio Missae.

De sex alis Cherubim.

De sex alis Seraphim.

Octavo Tomo continetur pars quarta opusculorum, quae est:

De triplici statu Religiosorum.

Speculum disciplinae propter nouitios.

Viginti passus Nouitiorum.

In Regulam Nouitiorum.

De processu Religionis.

De contemptu Seculi.

De reformatione mentis.

Alphabetum paruum boni Monachi.

De perfectione vitae ad Sorores.

Declaratio Regulæ Minorum.

Quæstiones circa eandem Regulam.

Quare Fratres Minores prædicent, &c.

De Paupertate Christi.

Quod Christus, & Apostoli nudis pedibus incedebant.

Apologia Euangelicæ paupertatis.

Contra calumniatorem Regulæ Franciscanæ.

Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum aduertantur.

De non frequentandis quæstionibus.

Collationum libellus ad Fratres.

De reformandis Fratribus, Ad ministros Prouinciales.

Appendix continet Compendium Theologiæ.

De essentia, inuisibilitate, & immensitate Dei.

De mystica Theologia.

Obser-

Observatio.

Ex opusculis S. Bonaventuræ, Speculi disciplinæ Novitiorum, secunda editione Plantiniana 1600. P. Henricus Sedulius, Ordinis Sancti Francisci, reuocat in dubium, vtrum Auctor Bonaventura fuerit.

Fratri Dauidi ab Augusta tribuunt librum primum de profectu Religiosorum Sedulius in impressione Plantiniana 1600. ac Trithemius. Item librum secundum de profectu Religiosorum idem Trithemius, & Augustana impressio, cum titulo (*de Septem processibus Religiosi status.*) Tum primam partem de institutione Novitiorum, cum hac inscriptione, (*Formula Novitiorum de exterioris hominis reformatione,*) idem Trithemius.

Alphabetum Monachorum tribuunt Thomæ de Kempis, eius vitæ Auctor, & multæ editiones, etiam ex antiquissimis.

Libellum autem octo Collationum non esse Sancti Bonaventuræ; plene probat P. Heribertus Rosveidus Soc. Iesu in suis vindiciis Kempensibus.

Obiit vir sanctus Deo, & hominibus amabilis valde, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quarto Mense Iulio, die quintadecima, quæ erat Dominica, sub auroram, in Concilio Lugdunensi, vt in ipso Concilio legitur.

De Petro Tarantasiensi. 1265.

Petrus Tarantasiensis Ordinis sancti Dominici Cardinalis Hostiensis à Gregorio decimo Pontifice cum sancto Bonaventura creatus, ipsi Gregorio succedens, & Innocentius Quintus appellatus; quinto mense obiit, anno Dom. 1276.

Scripsit in quatuor libros Sententiarum, dicitur etiam scripsisse Pentateuchum, in Psalmos, in Euangelium Lucæ, & in Epistolas sancti Pauli; & denique Compendiū Theologiæ. Non defuerunt, qui plusquam centū propo-

fitiones eius reprehenderent: sed iussu Ioannis Vercellensis Magistri generalis Ordinis Prædicatorum à S. Thoma defensæ sunt, vt ex opusculo eius perspicuum est.

De Henrico Sterone. 1265.

Henicus Stero Monachus Chronicam scripsit ab anno primo Frederici primi, vsque ad Rodolphum Aspurgium, id est, ab ana. Dom. millesimo centesimo quinquagesimo secundo, vsq; ad annum 1273. vide Henricum Canisium tomo 1, antiquæ lectionis.

De Vdalrico Argentinenfi. 1280.

VDalricus de Argentina Ordinis Prædicatorum, & Alberti Magni auditor, scripsit in libros quatuor Magistri Sententiarum: & summam Theologiæ, ac librum de anima, claruit anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo.

De Ruperto de Russia. 1280.

Rvperrus, siue Robertus de Russia Ordinis Minorum claruit eodem tempore, & circa annum Domini millesimum ducentessimum octogesimum, scripsit Commentaria in quatuor libros Sententiarum; Expositionem Regulæ sancti Francisci, & librum de anima.

De Gulielmo Durante 1280.

Gulielmus Durantes, dictus Speculator, natione Vasco, Episcopus Nimatensis, Iureconsultus insignis, scripsit speculum in tria volumina distinctum ad Cardinalem Othobonum, qui fuit postea Hadrianus Papa Quintus. Scripsit etiam rationale diuinorum officiorum libris octo, & Repertorium iuris, & Commentaria in Canones Concilii Lugdunensis. Viuebat tempore Nicolai III.

Pontificis anno Domini millesimo.

ducentesimo octogesimo.

De

Ab anno Dom. 1200. ad 1300. 261

De Guidone Archidiacono. 1283

GVido Baius Archidiaconus Bononiensis, scripsit Commentarium in Decretum Gratiani, quod Rosarium appellavit. Scripsit etiam in epistolas Decretales, claruit anno 1283.

De Aegidio Romano. 1290.

AEgidius Romanus ex nobili familia Columnensium, Ordinis sancti Augustini Prior generalis, ac postea Archiepiscopus Bituricensis, sancti Thomæ auditor, & eius doctrinæ defensor acerrimus, plurima scripsit tum Philosophica, tum Theologica; sed magna ex parte non extant, nisi manuscripta in variis Bibliothecis. Quæ extant Theologica impressa, hæc sunt:

In primum & secundum Sententiarum Commentaria.

In Exameron, libri duo.

In Cantica Canticorum lectiones nouendecim.

In Epistolam ad Romanos lectiones.

In ca. Firmiter, & in ca. Marthæ expositio.

In Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam explanatio.

Tractatus de corpore Christi, de distinctione articulo-
rum Fidei, & arca Noe.

Theoremata de Sacramento altaris, & de corpore Christi.

Tractatus de renunciatione Papæ.

Libellus scriptus occasione Clerici minus sufficienter
ad Subdiaconatum promoti.

Quomodo Reges possint bona Regni Ecclesiis elar-
giri.

De Regimine Principum, libri tres.

Quod libera.

Tractatus contra exemptos.

De diuina influenza in beatos.

De laudibus diuinæ sapientiæ.

De defectu malorum culpæ.

De prædestinatione, præscientia, paradiso, & inferno.

De peccato originali.

Castigatorium in corruptorium librorum Thomæ Aquinatis.

Extat etiam manuscriptus liber, quem ego vidi, De potestate Ecclesiastica.

Ex Philosophicis hæc habentur typis mandata:

In Metaphysicam Aristotelis, expositio.

In eiusdem libros de anima.

In eiusdem libros de generatione.

In eiusdem libros Priores analyticos.

In eiusdem libros Rhetoricorum.

De materia cæli.

De formatione corporis humani.

Super auctorem libri de causis.

De esse, & essentia.

De motu Angelorum.

De mensura Angelorum.

De cognitione Angelorum.

Sed hi tres postremi tractatus possunt inter opera Theologica numerari. Floruit hic auctor circa annum Dom. 1290.

Observatio.

Opusculum in orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, & tractatus de corpore Christi, non sunt omnino certa opera Ægidii. Solet citari liber in quartum Sententiarum nomine Ægidii, vt etiam liber de intellectu possibili contra Auerroem, & de gradibus formarum: sed vtrum ii libri extent, ignoro.

De Raymundo Lullo. 1290.

Raymundus Lullus ex Insula Maiorica, vixit tempore Philippi Pulchri Regis Francorum circa annum Domi millesimo ducentesimo nonagesimo. Scripsit lingua vulgari multa opera, quorum aliqua versa sunt in linguam

quam Latinam, ut Ars magna, & parua. Hunc Raymundum Eimericus in directorio Inquisitorum, scribit accusatum fuisse ad Gregorium VI. Papam vel potius accusata fuisse scripta eius, quod continerent plusquam trecentos errores, & Bernardus de Lutzenburgo Raymundum huc ponit in Catalogo hæreticorum. Contra autem non desunt, qui eundem Raymundum colant, ut sanctum Martyrem, & vocent Doctorem illuminatum, & scripta eius orthodoxa esse confirmant: de quare editus est liber anno 1604. cum hac inscriptione, Sententia definitiua in fauorem Lullianæ doctrinæ iuris ordine, & Apostolica auctoritate lata, & in veritatis triumphum, inque gloriosæ vindicationis memoriam, denuo impressa, & principalibus rescriptis munita. Quid in hac controuersia tenendum sit nondum videtur esse definitum ab Apostolica Sede, cum tam directorium Eimerici, quam liber illi oppositus, publice, & sine prohibitione legatur.

De Richardo de media Villa. 1190.

Richardus de media Villa, natione Anglus, Ordinis sancti Francisci, scripsit in libros quatuor sententiarum dilucida Commentaria, in quibus S. Thomæ doctrinam imitari visus est.

Scripsit etiam in quatuor Euangelia, & in Regulam Fratrum Minorum, & contra Petrum Ioannem librum vnum. Dicitur etiam scripsisse de Conceptione B. Virginis, & in epistolas S. Pauli, & de ordine iudiciorum, quod an ita sit, non mihi constat.

De Henrico Gaudauenfi. 1290.

Henicus à Gandauo natione Belga Archidiaconus Tornacensis, vir doctissimus, scripsit egregium opus Quodlibetorum. Item summam quæstionum ordinarium. Item de Virginitate, & Pœnitentiâ, Denique etiam Commentaria in libros Physicorum, & Metaphysicorum Aristotelis, & librum de Viris illustribus.

Obiit anno Domi.

ni 1283.

R 4

De

De Ioanne Parisiensi. 1296.

Ioannes Parisiensis, Ordinis Prædicatorum claruit circa annum 1296. Scripsit in quatuor libros Sententiarum, & Quodlibeta varia: sed præcipue de potestate Regia, & Papali, & quoniam incidit in tempora turbulenta ob discordiam inter Bonifacium VIII. Pontificem & Philippum Pulchrum Regem Gallorum: & ipse Parisiis agebat, & docebat, videtur propensior fuisse erga Regem, quam erga Pontificem.

De Dino Mugellano. 1299.

Dinus Mugellanus scripsit in titulum de regulis iuris in sexto: claruit tempore Bonifacii Papæ VIII. ann. millesimo ducentesimo nonagesimo nono.

Seculum decimum quartum ab Anno
1300. ad 1400.

De Ioanne Duns Scoto.

Ioannes Duns Scotus, Ordinis Minorum, vir fuit acutissimo ingenio præditus, & cum docuisset primum Oxonii, deinde Parisiis, immatura morte diem extremum obiisse dicitur anno Domini millesimo trecentesimo octavo. Scripsit hæc.

Scriptum Oxoniense in quatuor libros Sententiarum.

Scriptum Parisiense in eisdem libros.

Librum Quodlibetorum.

Librum Collationum Parisiensium.

Librum de primo principio rerum.

Librum Theorematarum.

Librum de cognitione Dei.

Tetragrammata quædam.

Sermones de tempore, & de Sanctis.

Com-